

[Aage Fogh.]

køber et stykke jord, hvorpå der ikke er landbrugsforpligtelse, berøres købet ikke af denne lov; men hvis man køber et stykke jord, hvorpå der er landbrugsforpligtelse, så skulle man tidligere indhente tilladelse for at få landbrugsforpligtelsen hævet, men nu skal man indhente tilladelse for at få lov til som aktieselskab at købe jorden. Jeg kan ikke se, det gør nogen som helst forskel.

Aktieselskabsform kan imidlertid bruges til meget andet, og jeg kan ikke nægte, at da jeg i udvalget hørte sognerådsformanden fra Kindertofte oplyse, at en herregård i hans sogn i det sidste på år havde købt 4 almindelige bøndergårde og lagt dem ind under herregården i aktieselskabs form — altså, man har bortkøbt ejerne af bøndergårdene og i stedet indsat sine funktionærer eller tjenere — følte jeg den allerstørste bekymring ved denne udvikling. Det kan ikke være muligt, at de, der mener at varetage landbrugets interesser, ikke kan se faren ved, at man på den måde under aktieselskabs måske opkøber almindelige bønderbrug og i realiteten lægger dem ind under herregården. Jeg kan ikke nægte, at de eksempler, der blev nævnt fra dette sjællandske sogn, ser meget mærkelige ud og i høj grad kan give anledning til at opfordre landbrugsministeriet til med større nidkærhed at overvåge de for landbrugsejendommene gældende bestemmelser.

Venstre har en lille betænkelighed angående lovforslagets afsnit B, § 4, hvori der står, at statens jordlovsudvalg „skal“ undersøge, om der er mulighed for at købe jord. Venstre synes, bestemmelsen er for streng, og vil have „skal“ ændret til „kan“. Det kan jeg ikke se nogen som helst grund til. Det, det drejer sig om, er kun, at alle de institutioner, der i mange år ikke har kunnet røres, nu endelig får lov at sælge ejendomme eller arealer, hvis de selv ønsker det; det er altså ikke et bånd, der er pålagt institutionerne. Derefter kan statens jordlovsudvalg sige: nu er der mulighed for, at der dér kan købes tillægsjord — og jeg kunne godt nævne en række eksempler på, hvor urimeligt det har været, at sådanne institutioner ikke har afgivet jord enten til bebyggelse eller til tillægsjord. Derfor synes jeg, det er højst rimeligt at pålægge statens

jordlovsudvalg, at det nu „skal“ undersøge, om der er en chance, der kan udnyttes; der er ingen mening i at nøjes med at skrive „kan“. Jeg vil selvfølgelig ikke insinuere, at ikke alle jordlovsudvalgets medlemmer med stor energi vil gå ind i dette arbejde, men nu er de i hvert fald lovmæssigt forpligtet til det, og det giver vi gerne vor tilslutning til.

Jeg anbefaler, at man stemmer for de ændringsforslag, nr. 2 og 6, der er stillet af landbrugsministeren og tiltrådt af udvalgets flertal.

Fuglsang: Jeg kan på mit partis vegne tiltræde de ændringsforslag, som er stillet af ministeren og tiltrådt af udvalgets flertal, ligesom jeg kan tiltræde lovforslaget som helhed.

Jeg vil ikke sige, at jeg er forbavset over den stilling, venstre og de konservative tager, og som fremgår af deres ændringsforslag; men ikke desto mindre forekommer venstres stilling mig både dristig og forhåbentlig også lærerig for småbrugerne og for øvrigt, så vidt jeg kan se, i strid med partiets linje, sådan som man i hvert fald officielt og formelt har fremført den. Partiet er jo officielt optrådt som udstykningsvenligt, og jeg har flere gange hørt venstre stærkt fremhæve det individuelle landbrugs overlegenhed med hensyn til landbrugsformer, som ikke er individuelle. Men som denne sags behandling viser, gælder det åbenbart kun socialistiske landbrugsformer; hvor det drejer sig om kapitalistisk udnyttelse af jorden, ser man anderledes stort på det, og i mange tilfælde har man ganske åbenbart forsøgt at omgå statshusmandslovens bestemmelser om forkøbsret.

Det ærede medlem hr. Søren Andersen talte om mod. Jeg må indrømme, at jeg beundrer det mod, som partiet venstre har, når de af hensyn til nogle industrikapitalister — som f. eks. A. P. Møller — går imod noget, som så ganske åbenbart berører husmandsbevægelsens mest vitale krav.

Man har ikke mindst i de landbrugerkredse, som venstre repræsenterer, gang på gang talt om nødvendigheden af samarbejde mellem store og små bønder. For mig at se burde samarbejde og venskab indebære en vis gensidighed, men hver eneste gang man